

4. Дмитрук Л. Особливості українського мовленнєвого етикету. *Науковий вісник МНУ імені В.О.Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 1 (52), лютий 2016, Вінниця. С. 273–277.
5. Стахів М. Український комунікативний етикет : Навчально-методичний посібник. Київ, 2008. 245 с.

References

1. Bilous M. Zahovory, shchob ya tebe pobachyv. Antysurzhyk : posibnyk. [Antisurge: a guide] Lviv. 1994. S. 19–23.
2. Bohdan S. Movnyi etyket ukrainsiv: tradytsii i suchasnist.[Language etiquette of Ukrainians: traditions and modernity]. K. Ridna mova, 1998. 475 s.
3. Hanych D.I., Oliynyk I.S. Slovyk linhvistychnykh terminiv. Kyiv. 1985. 360 s.
4. Dmytruk L. Osoblyvosti ukrainskoho movlennievoho etyketu [Peculiarities of Ukrainian speech etiquette] Naukovyi visnyk MNU imeni V.O.Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky. # 1 (52), liutyi 2016, Vinnytsia. S.273-277.
5. Stakhiv M. Ukrainskyi komunikativnyi etyket: Navchalno-metodychnyi posibnyk.[Ukrainian communicative etiquette: Educational and methodological guide] K, 2008. 245 s.

УДК 37.013:316.77

DOI 10.31652/2415-7872-2022-71-49-54

ВАСИЛЬ КАПЛІНСЬКИЙ

orcid.org/0000-0003-0829-1079

vasuliukaplinskiy@gmail.com

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ВАЛЕНТИНА ФРИЦЮК

orcid.org/0000-0001-6133-2656

valentina.frytsiuk@gmail.com

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ТВОРЧОСТІ»

В статті здійснено аналіз змісту та особливостей вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка творчості», метою викладання якої є формування у студентів теоретичних знань, практичних умінь, навичок і компетенцій, що забезпечують формування творчої особистості, розвитку та саморозвитку творчих можливостей в процесі освіти та навчання, створення психолого-педагогічних умов для прояву креативності особистості в суспільно корисних і індивідуально значущих для неї видах життєдіяльності. Розкрито завдання вивчення дисципліни, що полягають у засвоєнні студентами ключових положень і проблематики сучасної педагогіки творчості, засвоєнні законів та закономірностей педагогіки творчості як галузі педагогічного знання про творчий розвиток особистості, набутті умінь діагностування креативності, аналізу отриманих результатів, створенні умов для творчого саморозвитку особистості педагога. Конкретизовано зміст двох розділів навчальної дисципліни: «Загальні основи педагогіки творчості» та «Формування і розвиток творчої особистості».

Ключові слова: педагогіка творчості, компетентності, творчий потенціал, креативність, проблемність змісту, інноваційність, творчий характер посібника.

VASYL KAPLINSKYI

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Associate Professor of the Chair of Pedagogy and Vocational Education

The Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State

Pedagogical University

Ostrozko Str. 32, Vinnytsia

VALENTINA FRYTSIUK

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Department of Pedagogy, Vocational Education and management of educational institutions

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical

University

Ostrozko Str. 32, Vinnytsia

THE CONTENT AND FEATURES OF THE STUDY OF THE EDUCATIONAL DISCIPLINE "PEDAGOGY OF CREATIVITY"

The article analyzes the content and features of the study of the educational discipline "Pedagogy of creativity", the purpose of which is the formation of students' theoretical knowledge, practical abilities, skills and competencies that ensure the formation of a creative personality, the development and self-development of creative abilities in the process of education and training, the creation of psychological and pedagogical conditions for the manifestation of the individual's creativity in socially useful and individually significant types of life activities. The objectives of the discipline are revealed, which consists in students' assimilation of key points and problems of modern pedagogy of creativity, learning of laws and regularities of pedagogy of creativity as a field of pedagogical knowledge about the creative development of the individual, acquiring the ability to diagnose creativity, analyze the results obtained, and create conditions for the creative self-development of the teacher's personality. The content of two sections of the

educational discipline is specified: "General foundations of creativity pedagogy" and "Formation and development of creative personality".

Attention is focused on the fact that the pedagogy of creativity is not only a humanitarian discipline, but also a personal one. Therefore, when forming the content and methods of its study, it is important to move away from established stereotypes and templates, declarativeness, excessive schematism and descriptiveness. Their priority should not be the content of as much information as possible, but the opportunity to motivate, develop pedagogical abilities, intelligence and experience of creative activity, which is a leading component of education. The peculiarity of the discipline is the filling of the topics defined by the program with vital content, orientation towards its qualitative characteristics, content that would excite, encourage reflection, introspection. Therefore, educational classes in this discipline are not only a form of organization of education, but also a way of helping the students in their personal and professional development.

Key words: pedagogy of creativity, competence, creative potential, creativity, problematic content, innovativeness, creative nature of the manual.

Ознакою життєспроможності будь-якої науки є здатність оновлюватися, розвиватися. Ця властивість притаманна й педагогічній науці, на засадах якої відбувається підготовка фахівців освітньої сфери України, зокрема майбутніх учителів та викладачів закладів вищої освіти. Динаміка трансформаційних процесів у сучасному суспільстві ставить все нові і нові завдання перед сучасною системою освіти. Одне з найважливіших полягає у розвитку творчого потенціалу особистості, що потребує оновлення навчально-методичної бази, без якої унеможлиблюється ефективність розвитку творчих здібностей сучасного педагога.

Саме творчість, як характерна ознака найвищого рівня професійного становлення, дає можливість педагогу не тільки репродукувати професійні знання, вміння і навички, а й педагогічно доцільно і грамотно імпровізувати в кожному конкретному випадку шкільної дійсності, швидко і адекватно реагувати в будь-якій ситуації (О. Акімова, Г. Балл, Л. Даниленко, О. Дубасенюк, В. Максименко, С. Сисоєва, В. Моляко, С. Яланська та ін.).

Процес творчості, стверджував В. Сухомлинський, розмірковуючи над її значенням, характеризується тим, що творець справляє величезний вплив на тих, хто поряд з ним, самою своєю працею та її наслідками; одухотворенням і натхненням однієї особистості породжуються одухотворення й натхнення в душах інших людей. «Творчість, – на його думку, – проявляє себе в незримих ниточках, які об'єднують серця» [4, с. 307]. Ця теза В. Сухомлинського про особливості впливу самого процесу творчості, що зумовлює самозбагачення особистості, є суттєвою щодо професійного становлення майбутнього вчителя.

Реформування української освіти з її прогресивними змінами в змісті навчальних програм, методик навчання не буде результативним без реформування підручників і приведення їх у відповідність з викликами сучасності. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів буде успішною лише за умови, коли підручники, посібники будуть глибокі за змістом, проблемні, цікаві, орієнтовані на розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти, коли будуть відповідати сучасним вимогам, європейським та міжнародним стандартам, будуть зрозумілими, самодостатніми і зручними для користування в процесі навчальної діяльності. Особливістю посібника «Педагогіка творчості» має бути не лише творчий потенціал і ресурс його змісту, а й його орієнтація на розвиток творчої особистості, здатної організувати творчу діяльність.

Метою статті є аналіз змісту та особливостей вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка творчості».

Оскільки педагогіка творчості спрямована на розвиток творчого потенціалу особистості, її вивчення передбачає формування *компетентностей, пов'язаних з творчістю особистості*: загальних (здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; знання щодо становлення та розвитку ідей педагогічної творчості в історії зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки; знання шляхів та засобів формування творчої особистості; здатність творчо і критично ставитися до інновацій) та фахових (здатність до творчого мислення, створення нових підходів і оригінальних способів вирішення педагогічних проблем; здатність до самоосвіти та особистісно-професійного самовдосконалення; здатність знаходити, інтерпретувати, критично аналізувати та використовувати джерела інформації в сфері професійної діяльності; розуміння особливостей творчої педагогічної діяльності вчителя, знання методів та технологій формування творчої особистості; здатність визначати шляхи та засоби формування творчої особистості; здатність упроваджувати педагогічні умови, що забезпечують ефективність процесу формування творчої особистості; здатність застосовувати інноваційні методи, засоби і технології організації освітнього процесу).

Характер, особливості та зміст, дисципліни «Педагогіка творчості» гармонійно співвідносяться з *програмними результатами навчання*, а саме: знати й розуміти специфічні риси та принципи педагогічної творчості; аналізувати елементи освітнього процесу, які потребують удосконалення; визначати критерії і показники креативності; розробляти й застосовувати діагностичні методики й процедури для діагностики креативності; оволодівати навичками педагогічного управління творчою

діяльністю; знати педагогічні технології творчості; на основі самопізнання формувати власну траєкторію творчого розвитку та саморозвитку.

Зміст дисципліни містить два розділи: «Загальні основи педагогіки творчості» та «Формування і розвиток творчої особистості». Її вивчення розпочинається з теми «*Історія розвитку педагогіки творчості*», в процесі вивчення якої розглядаються питання, пов'язані зі становленням педагогіки творчості як науки і навчальної дисципліни, з особливостями педагогіки творчості, з її науковим тезаурусом. Розкривається сутність категорій «творчість» в освіті, «педагогічна творчість», мета і результат педагогічної творчості, здатність до творчості, фактори, що зумовлюють творчий характер професійної діяльності вчителя. Друга тема «*Сутність поняття «педагогіка творчості»*. Закони і принципи педагогіки творчості» включає питання: концептуальні основи педагогіки творчості, базові поняття педагогічної творчості, їх сутність, педагогічна творчість вчителя, педагогіка творчості як галузь педагогічної науки, основні поняття (творчість, творча діяльність, педагогічна творчість, творча педагогічна діяльність тощо); творчі характеристики особистості сучасного педагога; специфічні риси та принципи педагогічної творчості. У змісті третьої теми «*Предмет педагогіки творчості. Види творчості*» відображено питання: теоретичні і методологічні положення сучасних теорій творчості, види творчості, творчість у освітньому процесі, критерії творчої педагогічної діяльності, творчий потенціал та творчі здібності педагога, принципи педагогіки творчості (взаємозумовленості освіти і творчого розвитку особистості, самоорганізації, узгодження розвитку учнів з власними тенденціями розвитку). При вивченні теми «*Педагогічні технології творчості*» розглядається сутність та аналізуються основні характеристики креативної технології навчання, технологій модульного навчання, групової роботи, проблемного навчання, творчого розвитку особистості, технології формування стимулів до педагогічної творчості, проектної технології. Важливою для розвитку особистісного творчого потенціалу є тема «*Креативність як особистісна якість*», в якій розглядаються основні характеристики, компоненти, критерії, показники креативності, взаємозв'язок креативності з іншими якостями особистості, співвідношення понять «творчість» і «креативність». Тема «*Стан дослідження проблеми креативності у філософській та психолого-педагогічній науці*» конкретизується в питаннях, які стосуються чотирьох основних аспектів дослідження креативності: креативного процесу, креативного продукту, креативної особистості, креативного середовища, а також стану дослідження проблеми креативності у філософії, психології та в педагогіці. Зміст першого розділу завершується темою «*Психологічні дослідження творчості та їх значення для педагогіки творчості*», яка розкриває психологічні механізми творчої пізнавальної діяльності, методи дослідження наукової творчості, процесу творчості, творчих здібностей, психологічних якостей творчої особистості. Ключовими питаннями цієї теми є: творче мислення як центральна психологічна ланка творчої діяльності; використання психологічних моделей процесу творчості у педагогіці творчості; якості творчої особистості і творчі здібності як педагогічні орієнтири у розвитку особистості; основні напрями сучасних досліджень психології творчості.

Другий розділ «Формування та розвиток творчої особистості» розпочинається з теми «*Методи діагностики креативності особистості*». Вона містить питання: структурні моделі креативності; методи діагностики креативності (тести Е.П. Торранса та Дж. Гілфорда, тест «Завершення малюнка», опитувальник креативності Д. Джонсона, опитувальник креативності Ф. Вільямса, метод «Креативне поле» Д.Б. Богоявленської, методика вивчення особистісних креативних здібностей О.Є. Тунік, тест віддалених асоціацій С. Медніка, методика діагностики мовленнєво-мисленнєвої креативності Т.В. Галкіної та Л.Г. Алексєєвої (адаптований варіант тесту С. Медніка) та інші); засоби діагностики креативності та творчих якостей особистості; творчі якості особистості та критерії оцінювання рівня їх сформованості; критерії готовності особистості до саморозвитку.

Фактори та чинники позитивного впливу на розвиток креативності та фактори, що перешкоджають її розвитку розглядаються при вивченні теми «*Педагогічні умови формування креативності*»: розвиток творчої мотивації та формування чіткого уявлення студентів про сутність креативності; активізація самостійної творчо-пошукової діяльності; забезпечення зразків креативної поведінки та створення підтримуючого середовища. В процесі вивчення наступної теми характеризуються *методи організації творчої діяльності учнів*: метод проб та помилок, контрольних запитань, алгоритм розв'язання винахідницьких задач, фантазування, заміни властивостей, програвання сюжету в інших умовах, «мозкового штурму», фокальних об'єктів, вільних асоціацій, метод інверсії, емпатії, евристичних запитань, метод декомпозиції, метод скампер, синектичний метод, метод Уолта Діснея, техніка «6 капелюхів» Едварда де Боно, метод mind map тощо. Тема «*Технології розвитку творчої особистості*» містить питання, пов'язані з педагогічним управлінням творчою та інноваційною діяльністю, його особливостям та умовами успішності; чинниками успішності творчої діяльності та творчого розвитку особистості в колективі; принципами педагогічного управління творчою та інноваційною діяльністю.

Завершується зміст дисципліни «Педагогіка творчості» темою, спрямованою на характеристику п'яти етапів творчого розвитку і саморозвитку педагога: адаптаційно-

ознайомлювальний етап, спрямований на самовизначення студентів, яке засноване на бажанні займатися професійним саморозвитком, усвідомлення наявності (чи відсутності) умінь професійного саморозвитку, прийняття рішення про необхідність професійного саморозвитку; *пошуково-інформаційний* етап – на визначення мети щодо професійного саморозвитку, розробку індивідуальної програми професійного саморозвитку; *практично-орієнтований* – на реалізацію індивідуальної програми професійного саморозвитку і самовиховання; *контрольно-рефлексивний* – самодіагностику готовності до професійного саморозвитку; самоаналіз (уміння аналізувати результати власного професійного саморозвитку); *регулятивно-коригувальний* – самокорекцію (уміння коригувати діяльність, спрямовану на професійний саморозвиток).

Закладаючи зміст педагогіки творчості, важливо відходити від усталених стереотипів (сама назва цього потребує) і шаблонів, декларативності, зайвого схематизму, описовості. Їхнім пріоритетом має бути не вміст якомога більшої кількості інформації, а можливість мотивувати, розвивати педагогічні здібності, інтелект та досвід творчої діяльності, що є провідним компонентом освіти.

Педагогіка творчості – не тільки гуманітарна дисципліна, а ще й особистісна. Саме тому навчальні посібники з цієї дисципліни мають бути посібниками, де є жива педагогічна практика, що аналізується в контексті ключової цілі діяльності викладача – формування творчої особистості. Тоді книга стає поштовхом до реалізації потенціалу творчості. Викликати взаємодію з книгою можна лише цікавою творчою проблемою і фактором життя, інших способів покликати до неї немає. Якщо в книзі з педагогіки творчості немає проблеми і життя, то після кількох перших сторінок читач її покидає. Тільки та книга прочитується далі, яка є цікавою з самого початку».

Як і в процесі фізичного розвитку людини, її організмом може бути засвоєна їжа лише з цінними мікроелементами, а не та, яка лише заповнює шлунок, так і «прорости в особистість» і стати регулятором її діяльності зможуть тільки ті творчі знання, які набувають особистісного, суб'єктивного сенсу. Мова йде не про підлаштування до смаків студентів, пристосування до них, а про наповненість визначених програмою тем життєво значущим змістом, орієнтацією на його *якісну* характеристику, змістом, який би хвилював, спонукав до роздумів, самоаналізу.

Тим часом, процес вивчення педагогіки нерідко перетворюється в засвоєння одних і тих самих «готових формул» і нагадує той процес вивчення літератури, про який писав В.Тендряков у повісті «Ніч після випуску»: «Сорок років одні і ті ж самі готові формули. Вся література – набір сухих формул, які неможливо ні любити, ні ненавидіти. Література, яка не хвилює, – вдумайтесь! Це така ж сама нісенітниця, яка скажімо, піч, яка не гріє, ліхтар, який не світить».

Саме тому звертаємо особливу увагу на особливості методики вивчення педагогіки творчості. Навчальні заняття з цієї дисципліни – це не лише форма організації навчання, а й *спосіб* допомоги студенту в його особистісно-професійному становленні. Він має бачити в занятті не лише те, про що йде мова, а й те, що конкретно про нього і для нього. Наведемо цитату із публікації магістра спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Р. Тетерука «Секрети педагогіки викладача, що спонукає до самовиховання»: «Паралельно викладач ділиться з нами і секретами своєї методики, розповідаючи, як виходить в нього те, що сподобалось і вплинуло на нас, що потрібно для того, щоб і в нас вийшло так само. Його технологія розкривається нам в методичних порадах, творчих підказках, зримих прикладах, які по ходу передаються і засвоюються нами. «Ще одне моє завдання, – наголошує викладач, – не лише дати знання, а й навчити непростому мистецтву успіху, засвоїти методику, позицію, підходи, що саме по собі не менш важливе для майбутнього вчителя. Професійні знання лише тоді набувають цінності, коли вони не відірвані від викладацького «я», коли викладач непомітно і ненав'язливо вчить професіоналізму підтекстом педагогічного коментаря, де знання поглиблюються творчими методичними секретами»[5, с.162].

Основну функцію педагогіки творчості можна передати монологом вчительки англійської літератури із відомого художнього фільму про американську школу «Небезпечні думки»: «Моя головна мета – навчити вас думати. Мозок – це також м'яз. І щоб бути сильним, могутнім – треба тренувати його. Кожен новий факт, кожна нова ідея допомагає вам розвивати новий м'яз. І ці м'язи роблять вас по-справжньому сильними. Це ваша зброя! У цьому неспокійному світі я хочу озброїти вас. Якщо до кінця року ви не станете розумнішими, кмітливішими, спритнішими – ви нічого не втратите. А якщо ви станете такими – ви матимете в своїх руках цінну зброю».

Провідною технологією, спрямованою на розвиток творчого мислення, що застосовується при вивченні педагогіки творчості, є технологія аналізу педагогічних відеоситуацій, кожна з яких хвилює своїм творчим потенціалом, нетрадиційністю і новизною, нагадує майстерно зрежисовану популярну телепередачу, у якій активно обговорюються дії, вчинки тих чи інших героїв, аналізується їхня поведінка. Сприйняття вчителя чи учня «наживо», за допомогою яскравих виражальних засобів аудіовізуального мистецтва має величезний потенціал впливу. Студент має можливість пережити ситуацію, стати її живим свідком, приміряти до себе, порівняти вчинки героїв з власними моделями поведінки, переконатись у значущості теорії, яка стає інструментом розв'язання проблем, відображених у ситуаціях.

У вже згаданій нами публікації, розміщеній у збірнику «Науковий пошук» [5], здобувач вищої освіти, аналізуючи методик вивчення дисципліни «Педагогіка творчості», передає своїми словами особливості творчого підходу викладача: «При викладанні педагогічних дисциплін користуюсь порадами римського оратора Цицерона, на думку якого, слово лектора має виконувати потрібну роботу. Воно повинно, по-перше, *просвітити* (один корінь зі словом «освіта»), допомогти студенту пізнати в тій чи іншій мірі щось нове, а викладачу довести істинність своїх тверджень. По-друге, *викликати* насолоду, тобто забезпечити *пізнавальне задоволення*. По-третє, *вплинути* на волю і поведінку студентів, спонукати до роздумів і діяльності: «я не знав, що це погано, тепер я цього робити не буду», «кину палити», «піду миритись зі своєю дружиною», «почну змінюватись». «Якщо ти просвітив, – продовжує викладач, – викликав естетичну насолоду і спонукав, ти максимально досягнув мети. Якщо ти викликав лише задоволення, але ніяк не просвітив, не зрушив, не спонукав, то ти клоун, ти перетворив лекцію в розвагу («було прикольно», посміялись і все на цьому закінчилося. Якщо ти спонукав, але не навчив, не збагатив, то ти демагог, який може повести за собою юрбу, але не зробити людей кращими, не просвітити. При цьому друга мета є умовою успішної реалізації як першої, так і третьої: щоб просвітити, потрібно мотивувати, викликати інтерес, який пов'язаний з забезпеченням позитивних емоцій. Щоб спонукати, дати поштовх, потрібно також мотивувати» [5, с.163].

Заняття з педагогіки творчості матиме силу лише тоді, коли його зміст стає не стільки проблемою знань, скільки проблемою способу мислення, тобто шляху до знань і потреби в них. Тому на заняття важливо йти не тільки з темою, а й з цікавою та інтригуючою проблемою, здатною одночасно «наповнити посуд і підтримати горіння факелу». Саме від того, наскільки вона пересікається з темою і горизонтально, і вертикально, відкриваючи тим самим вікно і в зміст і в життя, залежить, скільки голосів включиться в творчий діалог. Продумане і чітко сформульоване одне-єдине проблемне запитання має набагато більшу вагу, ніж безліч репродуктивних, які часто задаються у фронтальній бесіді. Тиша, що виникає під час проблемного запитання, наповнена інтересом, є важливим фрагментом заняття і не варто боятись, коли вона триває довго. Такий підхід розвиває здатність мислити, а не лише акумулювати інформацію, а потім її відтворювати.

Ще одне важливе завдання викладача цієї дисципліни, а якщо хочете, місія – зберегти і врятувати все краще, що було в традиційній школі і методиці викладання, без чого сучасна методика, може бути інноваційною, але не бути повноцінною. У зв'язку з цим важливо надавати перевагу не зовнішнім ефектам, які б вони не були сучасними і інноваційними, а самому змісту, його проблемності, глибині, актуальності, новизні і т. ін.

Якісними характеристиками дієвості такого підходу до викладання педагогіки творчості можуть слугувати численні відгуки студентів: *«Коли ми спочатку дивились живі фрагменти, а потім звертались до неживої теорії, то ця теорія оживала. І ще вона оживала тому, що проникала в мене не через голову, а через душу. Саме душею я починав розуміти її необхідність»*; *«Відеоситуації були підібрані таким чином, що допомагали побачити себе і свої помилки, заряджали енергією й спонукали до самовдосконалення»*; *«Мені, юнаку, ця наука «реально вставила мізки»*; *«Мені було цікаво й корисно, тому що в кожній відеоситуації я шукав себе і думав, як би я вчинив на місці того чи того педагога»*; *«Ця дисципліна ніби дала мені право на самотійне володіння автомобілем. Раніше мені вказували, куди їхати, де повертати, з якою швидкістю їхати, де гальмувати. Тепер я сам можу обирати, куди прямувати, де повертати, а особливо, де потрібно гальмувати»*; *«Цей предмет надихнув мене бути не просто тренером, а тренером-вихователем. Без цього я не зможу стати позитивним героєм у житті своїх вихованців, авторитетом і майже рідною людиною. Але не лише надихнув, а й неабияк підготував»*; *«Ця дисципліна стала для мене маленьким початком великого продовження»*; *«Дивно, але ці заняття і цей предмет зробив мене сильнішим. Сьогодні остання пара – фініш. Але попереду нелегка дистанція життя. Якби не цей предмет – я б досі перебував у застої, як та механічна птаха, що застрягла між гіллям. Спасибі, що дали поштовх і можливість прозріти»*.

Висновки. Зміст навчальної дисципліни «Педагогіка творчості» визначає особливості методики її викладання, метою якої є формування у студентів теоретичних знань, практичних умінь, навичок і компетенцій, що забезпечують формування творчої особистості, розвитку та саморозвитку творчих можливостей, створення психолого-педагогічних умов для прояву креативності особистості. В процесі вивчення дисципліни акцентується увага на засвоєнні студентами ключових положень, проблематики, законів та закономірностей педагогіки творчості, набутті умінь діагностування креативності, аналізу отриманих результатів, створенні умов для творчого саморозвитку особистості педагога.

Оскільки педагогіка творчості – не тільки гуманітарна дисципліна, а й особистісна, при формуванні змісту і методики його вивчення важливо відходити від усталених стереотипів і шаблонів, декларативності, зайвого схематизму, описовості. Особливістю дисципліни є наповненість визначених програмою тем життєво значущим змістом, орієнтацією на його якісну характеристику, змістом, який би хвилював, спонукав до роздумів, самоаналізу. Тому навчальні заняття з цієї

дисципліни – це не лише форма організації навчання, а й спосіб допомоги студенту в його творчому особистісно-професійному становленні.

Література

1. Каплінський В. В. Професійне становлення майбутнього вчителя в процесі загальнопедагогічної підготовки: теорія і практика: монографія. Вінниця: «Твори», 2018. 492 с.
2. Каплінський В. В. Використання відеоситуацій у процесі вивчення педагогіки. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2002. Вип.7. С. 142 – 146.
3. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручн. К.: Міленіум, 2006. 344 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5-ти т. Т. 1. К.: Рад. школа, 1976. 654 с.
5. Тетерук Р. О. Секрети педагогіки викладача, що спонукає до самовиховання. *Педагогічний пошук: Збірник матеріалів наукової інтернет-конференції ВДПУ ім. М. Коцюбинського «Перспективні напрямки модернізації навчання, виховання, професійної підготовки»*. Випуск 12. Вінниця, Твори, 2021. С.160 – 164.
6. Фрицюк В. А. Проблема креативності у психолого-педагогічних дослідженнях. *Особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців соціономічних професій в умовах трансформації суспільства: монографія*. В. І. Шахов, О. М. Паламарчук [та ін.]. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. С. 196-212.

References

1. Kaplinskiy V. V. Profesiine stanovlennia maibutnoho vchytelia v protsesi zahalnopedahohichnoi pidhotovky : teoriia i praktyka [Professional formation of the future teacher in the process of general pedagogical training: theory and practice]: monohrafiia. Vinnytsia: «Tvory», 2018. 492 s.
2. Kaplinskiy V. V. Vykorystannia videosytuatsii u protsesi vyvchennia pedahohiky [The use of video situations in the process of studying pedagogy]. *Naukovi zapysky VDPU im. M. Kotsiubynskoho. Ser. Pedahohika i psykholohiia*. 2002. Vyp.7. S. 142 – 146.
3. Sysoieva S. O. Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Basics of pedagogical creativity]: Pidruchn. K.: Milenium, 2006. 344 s.
4. Sukhomlynskyi V. O. Vybrani tvory [Selected works]: v 5-ty t. T. 1. K.: Rad. shkola, 1976. 654 s.
5. Teteruk R. O. Sekrety pedahohiky vykladacha, shcho sponukaie do samovykhovannia [Secrets of a teacher's pedagogy that encourages self-education]. *Pedahohichniy poshuk: Zb. mater. nauk. internet-konferentsii VDPU im. M. Kotsiubynskoho «Perspektyvni napriamky modernizatsii navchannia, vykhovannia, profesiinoi pidhotovky»*. Vypusk 12. Vinnytsia, Tvory, 2021. S.160 – 164.
6. Frytsiuk V. A. Problema kreatyvnosti u psykholoho-pedahohichnykh doslidzhenniakh [The problem of creativity in psychological and pedagogical research]. *Osobystisno-profesiinyi rozvytok maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii v umovakh transformatsii suspilstva: monohrafiia*. V. I. Shakhov, O. M. Palamarchuk [ta in.]. Vinnytsia : TOV «Nilan LTD», 2018. S. 196-212.

УДК 373.3.091.12:005.963

DOI 10.31652/2415-7872-2022-71-54-61

ГАЛИНА КІТ

orcid.org/0000-0003-2986-9079

galinakit12@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти,

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського,

вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ФАХОВЕ ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Стаття розкриває організаційно-педагогічні засади фахового зростання вчителя початкових класів у процесі його професійної діяльності. Зазначено, що професійне зростання впродовж життя складається із формальної освіти, входження працівника в професію, безперервного професійного розвитку. Визначено напрями професійного зростання вчителя початкових класів. Показано роль центрів професійного розвитку педагогічних працівників, широкий спектр форм науково-методичної роботи, спрямованих на активізацію творчого потенціалу вчителя-практика, який прагне до самовдосконалення.

Ключові слова: фахове зростання педагога, вчителі початкових класів, центри професійного розвитку, освітнє середовище, форми методичної роботи.

HALYNA KIT

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Primary School Education,

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,

Ostrozhskego str.32, Vinnytsia